

„EDINOST“
izhaja dvakrat na teden, vsako sredo
in soboto ob 8. uri zjutraj.

„Edinost“ stane:
za vsa leta f. 6.—; izven Avstrije f. 9.—
za 1/2 leta „3.—; „ „ 4.50
za 1/4 leta „1.50; „ „ 2.25

„Novičar“ jem:
za vsa leta f. 7.—; izven Avstrije f. 10.—
za 1/2 leta „3.50; „ „ 5.—
za 1/4 leta „1.75; „ „ 2.50

Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 5 nvč.,
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nvč.
„NOVIČAR“ po 2 nvč.

EDINOST

Oglasi se računa po 8 nvč. vrstica v
petit; za naslove s debelimi črkami
se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo
navadnih vrstic.

Poslana, osmrtnica in javne za-
hvale, domači oglasi itd. se računa
po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
jema upravitelstvo Piazza Caserma 2.
Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Nevarni pojavi.

Naše prepričanje nam pravi, da je ni nevarnejše taktike od one, ki hoče le prikrivati nedostatke in nevarnosti. Kaj do-
sezamo s tem? Le to, da se izogibamo
hipnitičnim nevarnostim, da za trenotek
ne vidimo stvari, katerih ne želimo videti:
da živimo od danes do jutri. S prikriva-
njem dosežemo, da širši svet ne izve tako
hitro o tem, kar nas boli in radi česar
nam krvavi srce. Ali smo si pa res kaj
pomagali s takim postopanjem? O ne!
Zlo res da ne prodere tako hitro na po-
vršje, zato pa se tem intenzivneje širi na
s krivnem. Temu menenju našemu pri-
trdi izvestno vsak razumnik. Lep zdravnik
bi bil to, ki bi rano kar pomazil s kakim
mazilom, predno jo je izpral in zašil!
Tak zdravnik ne bi bil zdravnik, ampak
morilec bolnika. In navadno se dogaja, da
ne morejo popraviti desetero dobrih zdrav-
nikov, kar je zagrešil pojdinec, ker se
jim nasproti postavi tisti usodni — pre-
pozn. Tako je pri telesnih boleznih
človeka, in tako je tudi pri boleznih v
življenju narodov. Tudi v življenju
naroda treba vestno motriti pojave, prika-
zujoče se nam od časa do časa, iz česar
sledi, da ne smemo zatiskati oči, ampak
odpirati jih moramo, da vidimo in
raslučujemo vse — tudi tisto, kar nam je
neprijetno in neljubo.

Tega pravila smo se držali od nekaj;
nam velja od nekaj načelo: razkri-
vati in ne prikrivati. Seveda treba
dandanes dokaj poguma tistemu, ki hoče
dosledno in vztrajno izvajati to načelo;
pričakovati mu je marsikako neprijetnost,
kajti svet je že tak, da kaj rado slepi —
samega sebe. In ravno mi smo poskušali
to v obilni meri: v poslednjih par letih
nam je bilo izpiti do dna kupo grenkosti,
izvirajoče iz resnicoljubja in iskrenosti
naše. Kadar smo imeli najboljše namene in
smo ravno zato silili z resnico na dan,

podtikalo se nam je, da hočemo slabo, da
zavijamo, da obrekujejo. Ravno isti, koje
spoštujemo in ljubimo, isti, kojim smo
udani iz dna svoje duše, isti, kojim je —
in po vsej pravici — skrbeti za večni in
časni blagor naroda: ravno isti videli
so v nas svoje nasprotnike, ker nas
niso razumeli.

Pogoltnoti smo morali marsikako
grenko, ker umevamo nalogo svojo tako,
kakor jo mora umevati pošteno, narodu
svojemu služeče častnikarstvo. Poglavitna
naloga javnih glasil je vendar, po našem
prepričanju, biti posredovalec med odlo-
čujočimi činitelji, cerkvenimi in posvetnimi,
in med narodom. Tej svoji nalogi ostali
smo zvesti do danes in jej ostanemo, ako
Bog da, tudi v bodoče. Izvršujoč to svojo
nalogo, nismo nikdar odrekli prostora gla-
sovom, prihajajočim izme naroda, naj so
nam že došli v obliki pohlevnih prošenj
ali pritožeb, ali pa v obliki kipeče nevolje.
Vedeli smo sicer, da si se svojo odkrito-
srčnostjo in iskrenostjo nakopljemo nemi-
lost tega ali onega, a to nas ni moglo
motiti v resnem izvrševanju svoje časti-
karske dolžnosti. Pozorno motreč srčne
udarce javnega življenja, prepričani smo
bili, da najbolje služimo dobri stvari s tem,
da govorimo o vsem, ne pa samo o tem,
kar radi slišijo drugi.

Tega načela držali smo se vsikdar.
Po tem načelu postopali smo tudi pred
par leti, ko je vsako versko čustvovanje
zanikajoči laži-liberalizem v interesu
brezvestva jel proganjati slovenski
jezik iz tržaških cerkv.

Krvavelo nam je takrat srce, videčim,
da so se cerkvene oblasti — dasi prizna-
vamo radi, da z dobrim namenom — po-
stavile na stališče škodljive popustljivosti
nasproti ljudem, ki ne zahajajo v katoliško
cerkev, ker jo mrzijo. Izvzemaj edino
one razburjene dobe, ko se vrše razne
volitve, ni prihajalo še nikdar
toliko priprostitih ljudi — iz

mesta in okolice — v naše ured-
ništvo, kakor takrat, ko se je
moral slovenski jezik umek-
niti iz cerkve sv. Justa. Ogorče-
nost je bila silna. Mi smo imeli v rokah
razne nevarne pojave te ogorčenosti.
Kaj nam je bilo storiti? Molčati popol-
noma in zanemarjati svojo poglavitno
dolžnost kot narodno glasilo? Ne, tega
nismo mogli, tega nismo smeli storiti. S
tem bi se bili zagrešili glede na ljudstvo
slovensko, katerega koristi moramo zastopati
vsikdar in brez strahu, a zagrešili bi
se bili zajedno tudi z ozirom na dobro
sveto stvar. V trdni veri smo bili tedaj,
da ustrezemo odličnim in odločilnim kro-
gom, ako jih opozorimo na nevarne
pojave, sledivše naredbi pri sv. Justu ter
raznim nam še danes neumljivim odredbam
v župni cerkvi pri sv. Jakobu. In res smo
takrat le opozarjali in namigovali na vr-
venje med ljudstvom. Le opozarjali smo,
a ne varnim pojavom, kakor so nam
prihajali izmej občinstva, zapirali smo pot
v javnost neizprosno doslednostjo. Kajti
vedite, da mi „radikalci“ smo veliko bolj
nego je naš glas; mi nismo hoteli širiti
zla, ampak izpodrežati korenike,
iz katerih je sililo zlo na dan. Mi se
nečemo hvaliti, vendar se ne od-
maknemo prav nič od resnice, ako trdimo,
da smo tekrat postopali tako, kakor sta
nam velevali ljubezen in odkritosrčna uda-
nost do vere katoliške, katere ne nosimo
samo na jeziku, ampak tudi v svojem srcu.
In ta ljubezen jedina nas je silila, da opo-
zarjamo, da govorimo in svarimo, ker smo
se bali — in to na podlagi nevarnih
pojavo, došlih nam v roke — zlih
posledic.

Poznejše skušnje, izvirajoče in nepre-
stane dotike z narodom iz nižjih slojev,
poudile so nas, da naša bojazen ni
bila neosnovana. Očitnih, javnih po-
javov sicer ni bilo, ali vrelo je neprestano.
To pa posebno zato, ker izvestna

slovenska glasila, namesto da bi
bila posredovalno tolažila ljudstvo, so že
naravnost odobraval in sago-
varjala omenjeno naredbo prepovedi
pri svetem Justu. Ljudje so začeli
zdvajati: nekaterih se je polastil ob-
žalovanje vredni in pogubni in diferen-
tism, drugi so silili in silijo še danes
k odločnemu odporu.

Mi opozarjamo kompetentne kroge
na to, ker nam je, kakor smo rekli gori,
dolžnost razkrivati in ne prikrivati. Na-
tančne poizvedbe nam pravijo namreč, da
je oni slučaj, ki se je dogodil nedavno
(ko je namreč jedna cela družina prestopila
k pravoslavni veri) zgolj pojav ogorče-
nosti. To je seveda le pojdin slučaj,
ali je zelo nevaren pojav, kajti
poročja se nam, da jih je mnogo med de-
lavskim stanom, ki — kako bi rekli? —
simpatično sodijo o koraku dotične rodbine.

Temu nevarnemu pojavu pri-
družil se je ravno kar še jeden.
Včeraj namreč nas je presenetila vest, da
20 do 30 slovenskih otrok vstopi,
ali je celo že vstopilo v tu-
kajšnjo arbako pravoslavno
šolo. Mi ne vemo sicer, ali in koliko je
resnice na tej vesti; vsakako se nam pa
vidi potrebno, obvestiti o njej dotične
kroge, koje utegne zelo zanimati.

Mi slutimo že sedaj, da se utegne
kdo oglašati v Gorici ali pa v Ljubljani,
češ, da so na tem krivi samo hujakači. Ne
varajte se! tako vam kličemo mi, ki po-
šteno mislimo. To je ravno, kar mi gra-
jamo neprestano, da izvestni gospodje ho-
čejo soditi življenje, a se nikakor
nočejo podati mej življenje. Kako bi bila
drugači mogoča tista jednostranost v sodbi,
tista zagrizenost v svoje lastne teorije,
tista nepraktičnost z ozirom na razna javna
vprašanja, tista slepost, ki hoče zanikavati
ono čudotvorno orjaško idejo, katera je
XIX. stoletju pritisnila svoj pečat na čelo,
ki je se svojo nepremagljivo moralno silo

PODLISTEK.

Pesmi brez imena.

Priobčuje Ivan Fajdiga.

XVIII.

Vrh strme skale, kraj globokega pro-
pada, sedi mož teman in strmi pod se v
smrtne globočine.

Okoli njega po skalnih porobkih sije
solnce in cveto cvetice, radostno se igrajo
goraki duhovi v avetodaljni tihoti in se
rogajo njemu, komur razorava obup srce
in temno lice.

Kaj-li je možu?

Ga je-li varalo življenje, so-li varali
ga strmeči upi, nade, koje je stavil v živ-
ljenje, človeštvo? So mu-li se izneverili
ponosni načrti, koje je koval v svoji, nek-
daj mladi viharji duši? Je-li izgubil naj-
dražje na svetu, morda jedino, kar ga je
„vezalo“ še na svet, na življenje? Kajti
očividno je, da je dal slavo svetu ter da
hoče poiskati večnega pokoja v dnu tem-
nega propada — česa drugega bi iskal
vrh pustih, mrtvih skal, ki mu niti ne
dado odgovora na obupna vprašanja nje-
govega srca, na vprašanja: čemu je živel,
n kaj je bil namen njegov na svetu?

Morda pak mu vendar odgovore te
tihe nepremične skale, ki stoje okoli njega
kot sfinkse, ter ga gledajo s svojimi ostrimi
očmi? In čuj, zares: sem od skalnega la-
byrinta, ven iz propada globočine zagrmil
mu grozen, pol cesen a tudi pol satirsk
odgovor:

„Blazni! ki si žrtvoval polovico —
oj najslajšo polovico svojega življenja,
praznim publiam sanjam!

Blazni, ki si tirjal od stvarstva zem-
skega, ali od stvarstva sploh, nedosežnih
ciljev za-se in za boro človeštvo!

Blazni, ki si se nadejal, da ti nebo
da, kar samo nima, a kar ti je slikal
tvoj vekom neupokojeni duh!

Kako ti je bilo možno, z raznmom
človeškim — vsaj človek si, ali si se morda
porodil kje drugej nego v krogu stvarstva,
ki je minljivo? — težiti za idejali, ki na
zemlji ne najdejo domovja, težiti za temi
idejli vso svojo zorno mladost in pri tem
pozabljati na to, kar je slednjemu zemljanu
dolžnost, dokler mu žije život, namreč:
ustvariti si trdno podlago za dneve, ko bo de-
ta život trhel, nezmožen, star? O pač!
hropenel si po dosegi visocih, vse člove-
štvo osrečujočih ciljih in zrl po njihovi iz-
polnitvi — v nebesa! Meju tem pak so
prišli sozemljani tvoji ter se okoriščali z

idejami tvojega duha ter se rogali v nji-
hovi senoci tebi, osrečitelju njihovih src in
se ti smijali, ker si hotel za nje doseči
več, nego so zahtevali, nego so pojмили, kar
jim treba.

Oj čemu, čemu si pričakoval od člo-
veka to, česar ti izpolniti ni zamogel? Ali
nisi nikdar izpoznal, kako malo je priča-
kovati od bore, blodne človeške golazni
in nisi izpoznal, da to človeštvo se niti
osrečiti ne pusti? tor da je žališ
v dnu njegove podle duše, ako
je silil do osrečenja ter se mu pristudiš,
ako se zanje v ta namen žrtvuješ?

Čemu si tirjal od neba, da ti pomore
do slave, katero ti je odpovedalo člove-
štvo? — Slave! Baš kakor da bi bilo
vredno, v prid „slave“ ugonobljati svoj
život, greniti ure svojega žitja! Kaj-li je
slava? Krik sozemljanov tvojih, dviganje
tvojega trupla na njihova trhla pleča in
pa neko žegetanje okoli srca, kot bi grizli
ob njegovi skorji — mrtvaški črvi in
te glodali ob živem telesu! To je slava in
ničesa drugega!

Glej, ozri se okoli sebe! Glej te pu-
ste, mrtve skale, spomenike nekdanje mla-
dosti! Kako je kipelo, kako žarelo iz njih
pred davnimi leti — podoba tvojega mla-
dega srca so. In kaj je zdaj z njimi?

Puaste, mrtve skorje dvigajo se v zrak in
čakajo trenutja — oj le preblizo je že to
trenutje! — ko se razsujejo v nič, v ne-
znatni, prvotni kaos . . .

In ti da si sanjal o „večni slavi“, o
osrečenju človeštva? V kateri namen? Da
se ti pogrezne vse v nič, v neznosni prah
in niti spomenika ne ostane, kjer je ove-
tela, žarela nekdanja „večna slava“. kjer
je mrgolelo to „srečno“, „vzveličano“ člo-
veštvo!

Oj, ostavi ta tužni rob propada, daj
slovo temni nameri tvoji in idi — idi v
svet in živi za-se, oj le za-se in svoj život
živi, kakor zahteva Oni, ki ti je dal ži-
vot! — — —

Kako da se je jeelo vedriti temno lice
možu, kako da je šinil nekov zlobni blisk
mimo njegovih oči, kot bi ga bil obšnil
demon pogube vsega, kar je izven njega,
ter da je izgini! oni dobrotljivi žar iz njih,
v katerem je sijala brezkončna dobrota
in slast?

Morda se je porodil v tem hipu zli-
duh, ki ugonobi, liki divji orkan vse, kar
je vstvaril človeški razum in kar je zgra-
dila v skrajni marljivosti njegova roka . . .

dognala čine, ki ostanejo lapidarnimi črkami napisani v zgodovini Evrope: narodnostno idejo.

S to idejo mora računati praktičen mož: naj že sedi na odličnem mestu cerkvene hi-rarhije ali pa ima odvažno besedo mej krmitelji držav. Poreče se nam seveda, da to diši po poganstvu. Nič ne de: mi moramo — resnici na ljubo — narodno idejo naglašati tudi ob tej priliki, kajti ta ideja posega tudi v Trstu v vsa javna vprašanja. A stem je ne odpravimo se sveta, ako jo zanikujemo, ampak pošteti jo moramo in računati z njo. Te ideje ne izruje nikdo iz zavodnih src — zastoj vse modrovanje, zastoj vse tiste ledene teorije!

Gledé na poslednji pojav, namreč na vstop slovenskih otrok v pravoslavno šolo, rekli bi skoraj, da je narodna ideja delovala v prvi vrsti. Mi moramo namreč naše ljudstvo motriti se stališča narodnostnega dušeslovja, predstavljati si moramo, kaj se vrši v srcih ljudstva. I-kra ljubezni do svojega rodu in jezika žari neugasno v srcih slovenskega ljudstva, a na vse strani vidi le sovražnike, pogubo in prepad. Je-li čudo, da je jelo zdvajati, je-li čudo, da poseza po slednjem sredstvu, ki je utegne rešiti?! Slovenskih šol nam nočejo dati, po uradih nas prezirajo, v javnem življenju nas zaničujejo; a mi bi hoteli živeti, ker vemo, da smo vredni življenja; mi bi hoteli živeti — zadovoljni poleg zadovoljnih. — Zakoni večne pravice in javne morale ne veljajo za nas, kaj čuda, da se odpira brazdno, kakor je nedavno rekel „Slovenec“. A brez dna ne smemo iskati v naši narodni ideji in v naših prizadevanjih za napredek in svobodo, ampak mej onimi, ki rujejo iz naših src verski čut in ljubezen do svojega jezika. Veste kaj nam je rekel nedavno jako pameten mož-delavec: „V pravoslavni šoli se bodo otroci učili Boga moliti, a v onih šolah, v katere nas potiskajo javni činitelji, se uče Boga proklinjati. Ali ne vidite vzglodov grozne demoralizacije po ulicah Tržaških“.

Da pridemo k koncu. Gospoda! Mi smo Vas opozorili na množice se nevarne pojave. Upoštevajte jih, za to Vas prosimo kot rodoljubi in katoličani! Branite nas ne le v cerkvi, ampak pridružite se nam v hudi borbi za narodna izobraževališča, priporočite se svojim uplivom slovenskemu ljudstvu do učilnic, v katere bode moglo brez skrbi pošiljati svojo deco, v svesti si, da se bodo ista vzgajala — Bogu in narodu. Ako tako storite, videli boste, kako hitro izginejo vsi nevarni pojavi.

Še jedno besedo dotičnim starišem, ako res namerujejo pošiljati otroke svoje v srbsko šolo. Mi uvažujemo v polni meri nagibe, ki so jih priveli do te odločbe. Ali jedno moramo zahtevati od njih z vso odločnostjo: da ne pozabijo vere svoje materel! Zahtevajo naj absolutno, da bode le katolišk duhovnik poučeval deco v veronauku!

XIV. september.

Ker je dal „reskript z dne 14. septembra“ povod današnjim nemirom v Pragi, o katerih se mnogo razpravlja, objavljamo tu, kaj je na tem „reskriptu“. Prepričani smo, da ustrezemo s tem našim č. čitateljem.

Že o proklamaciji ustave (26. februarja 1861) začelo se je v Češki gibanje za samoupravo in na Češkem, Moravskem in Gališkem doseglo je slovansko pleme, da so se mogle vršiti volitve v državni zbor le deloma in po silnem ugovarjanju. V obeh državnih zbornicah so se zedinili češki poslanci in ukrenili na politiko abstinence. Ker ni bilo možno doseči pri vseh narodih priznanja februarke ustave in ker je naraščalo kritično mad-

jarsko vprašanje, padlo je ministerstvo Schmerlingovo in zasedlo je njegovo mesto Beloredijevo a popolno absolutističkim programom. Leta 1865. je Beloredi res odpravil ustavo. Začela je vojska z Italijo in Nemčijo. Beloredi nadejal se je avstrijske zmage, a ker se je dogodilo nasprotno, moral je misliti na preustrojenje države, da se obdrži na krmilu. Res je nameraval razdeliti državo v petero neodvisnih kraljestev, med katerimi je bilo tudi Češko. Toda od vseh strani dohajale so prošnje za ustavo, Madjarska pa je odbila njegove ponudbe, vled česar se je moral umakniti Beloredi Beustu, o čem se danes živečega ne-srečnega duvalizma. Madjari bili so tedaj zadovoljni, kajti nadejali so se prvenstva v združeni državi. Niso bili pa zadovoljni Slovani z novim redom, vled česar se je moralo za Beustom umakniti tudi ministerstvo Auerspergovo Herbat-Giskrovemu, v katero je vstopil tudi grof Taaffe. To ministerstvo so nazivali „meščansko ministerstvo“, vendar pa so mu bili nasprotni Slovani, posebnoma pa Čehi, ki vedno odločno zahtevajo samoupravo dežel krone av. Vavla. Ko je začelo l. 1868. (20. avgusta) zasedanje Češkega deželnega zbora, ni prišlo 81 čeških poslancev v zbornico. Dne 23. avgusta 1868 pa so poslali „izjavo“, v kateri ugovarjajo kompetenci državnega zbora, da bi isti smel izdajati zakone za kraljevino Češko in zahtevajo, da se odnosi med Češko in državo uredijo s posebnim dogovorom. Podobno izjavo napravili so tudi moravski poslanci, a niti eden češki poslanec ni prišel v državno zbornico. Med tem pa je nemška večina češkega deželnega zbora odpravila Beloredijev jezikovni zakon, vled česar so nastali silni izgredi, čemur je bila posledica, da je vlada odpisala v Prago generala Kollerja z vso civilno in vojaško oblastjo, kateri je proglasil dne 10. oktobra 1868 obsedno stanje v Pragi in okolici. Istodobno nastalo je vprašanje o civilnem zakonu in o drugih bistvenih vprašanjih, katera so povzročila v ministerstvu veliko neslogo. Nekateri ministri zahtevali so med ostalim, da se državni poslanci volijo neposredno in ne po deželnem zboru, drugi pa, in med njimi Taaffe, Potocki in Berger, so nasvetovali, da se le z privoljenjem samouprave more pridobiti Čehe in Poljake. Cesar je poskušal s prvimi in je pozval na krmilo ministerstvo Hasner, pod katerim se je sešel državni zbor, ne da bi se gledalo na zakonito število poslancev in to zbornico splošne astenzije. Prišla sta zatem v ministerstvo Potocki in Taaffe, katera sta nastojala spraviti se s Čehi in Poljaki, toda prvi sklicevali so se trdno na pogoje v „izjavi“. —

Leta 1870. so izgubili Nemci večino v češkem deželnem zboru. Osrednja vlada pozvala je deželni zbor, da izvoli državne poslance, toda ta je zahtevanje odrekel in v adresi na Nj. Veličanstvo dne 14. septembra zahteval pripoznanje državnega prava češkega. — Vršile so se neposredne volitve. Bilo je izvoljenih 23 konstitucionalcev in 36 astenzionistov. Obe državni zbornici (poslanska in gosposka) izdelali ste vled tega adreso na Nj. Veličanstvo, v kateri je izjavljeno, da je vse nastojanje v sporazumljenju s Čehi brezuspešno in se grajajo češka zahtevanja. Ministerstvo je smatralo to adreso kot nezaupnico in se umaknilo. Dne 7. februarja 1871 prišlo je na krmilo klerikalno in fevdalno ministerstvo Hohenwartovo, v katerem sta sedela dva češka ministra in jeden Poljak. To ministerstvo je izdelalo načrt za samoupravo Gališke in reklo je Čehom: „Ako nas podpirate za samoupravo Poljakov, potem dobite samoupravo tudi Vi“. Nemci so se grozno ustavljali, vendar pa niso imeli poguma odbiti proračuna. Ko je Hohenwart nenadoma zmagal, se je takoj začel sporazumljevati s Čehi in posrečilo se mu je dobiti potrebno večino v drž. zboru.

— v tej dobi, t. j. dne 14. septembra 1871 — je priznal cesar v reskriptu na češki deželni zbor češko državno pravo in izjavil pripravljenim, potrditi je s posebnim kronanjem za češkega kralja. Deželni zbor je izdelal sporazumno z ministerstvom 18 osnovnih členov, po katerih se deli Avstrija v razne samostalne države, Češka pa pridobi samostalnost, jednako Ogrski. Dne 10. oktobra predložili so se ti členi cesarju v Najvišje odobrenje; ker pa so se silno ustavljali Nemci in sta tudi odgovarjala cesarju kancelar Beust in ministerki predsednik Ogrski Andrássy, odrekel je cesar svojo potrjenje in ker Čehi niso hoteli odstopiti od svojih zahtevanj, padlo je dne 25. oktobra ministerstvo Hohenwartovo, kmalo zatem pa je padel tudi Beust. Hohenwartu je sledilo minist. Auerspergovo. Za ministerstvom Auerspergovim nastopil je Taaffe, kateri je dal Čehom sicer nekoliko jezikovnih naredeb, toda češko vprašanje, ki je pokopalo že razna ministerstva, ostalo je le „vprašanje“ in postalo vled zadnjih dogodkov zopet pereče in nujno za ves politički svet.

Obsedno stanje.

„L' Indipendente“ z dne 14. septembra prijavil je nastopni članek:

V boju Čehov za njih samoupravo doneslo je nadvladanje Mladočehov nov način nasilnega odpora in prekomerne opozicije.

Tu združena vrsta živih sil in boriteljev, ki so potisnili v stran pot zmernosti, po kateri so hodili njih predniki, prodrla je jez notranje politike ter skuša, opirajoč se načelno na skrajno stranko, z neprestano agitacijo vezati roke vladi in tako priboriti zmago javnemu pravu češkemu.

Govori te nezavisne in drzne stranke odmevali so kot vojni krik po vsej Češki; neki dih oživljenja prošil je slednji živec telesa češkega in bojovite besede, ki so odmevale po hodnikih parlamenta Dunajskega in deželnega zbora Praškega, širjeni po časnikih mnogobrojne in disciplinovane stranke, bile so iskre, ki so unele plamen, kateri je kmalu narasel do nenavadne mere.

Kmalu je vrvelo v glavnem mestu Češke.

Agitacija, ki se je pričela po političnih shodih, po zborovanjih, v življenju občine, po časnikih, prešla je slednjič na ulice in javne demonstracije postale so vsakdanji dogodki.

Način tega odpora postajal je od dne do dne ostrejši in nevarnejši; od dne do dne pojavljale so se razvnete strasti nepremagljivo silo. Dunajska vlada se je prestrašila ter se je začela braniti s tem, da je izdala dekret, ki je proglasil obsedno stanje v Pragi in po nekaterih družih središčih češke agitacije.

Ali bode mogel novi razvoj stvari pomiriti morje, razburkano po javnem življenju češkem? To nam pove bodočnost; ali minolost ne zbuja vere, da bi po tej poti prišli do smotra. Pritisek ni imel nikdar družih vsepohov nego-le hipne; zgodovina nam priča o tem. Izredne naredbes morejo pač za trenotek odstraniti akutno krizo, nikdar pa ne odstraniti vzrokov in premeniti teka.

Ko je Nobiling napal Viljema I., poslal je Bismark iz Varzina, kjer se je mudil, nemudoma brzoglavni ukaz, naj se uvedejo izredne naredbes proti socializem. Take izredne naredbes so se res uvele in vzdržavale dlje časa; a pod tezo pritiska rasla je nemška socialistiška stranka in se jačila. In pri zadnjih volitvah dokazala je svoje življenje sijajno zmago.

Ako nameruje kabinet Taaffejev vsaj za silo potisniti naskoke češke agitacije, potem utegne odgovarjati temu smotru sredstvo, katero si je izbral. Ako se odzame državljanom pravica združevanja,

ako morajo listi pod kavdiške vislice cenzure, tedaj ni težko zabraniti javnemu menenju pot do nasilnih manifestacij.

Če pa je menil odpraviti s tem vzroke agitaciji same ter preprečiti posledice za vedno, rekli bi v tem slučaju, da izredne naredbes zapuste stvari take, kakršne so bile popred.

Grof Taaffe si gotovo ne dela iluzij v tem pogledu. Toda njegova politika živi od dana do jutri; ako doseže le to, da ne bode tako visoko švigal plamen na obnebu javnega življenja češkega, in naj mej tem tudi nadalje tli neugasljivo pod pepelom, mislil bode morda, da si je priboril zmago.

Javno menenje sodilo bode drugače. Te posledice takozvane politike spravljivosti, katera se je nadaljevala 14 let in je končala s proglasenjem obsednega stanja, dokazujejo, da se ni obnesel ta vladni zistem.

DOPISI.

Iz ilirsko-bistriškega okraja. (Izvirni dop.) Dopolnilna volitev za kranjski deželni zbor namestu umrlega Hinka Kavčiča je razpisana. Tako čitamo v ljubljanskih listih.

Naprednim volilcem treba nam je torej da se zedinimo za kandidata, in zedinjeni glasujemo vsi, ki nam je na srcu, da zastopa notranjske kmečke občine mož, katerega zasluge ne obstoje jedino le v tem, da je zvest pristaja jedne ali druge politične stranke, temveč da jih zastopa mož, ki je v resnici kos nalogi svoji, kos zvišeni nalogi narodnega zastopnika.

Precej po smrti nepozabnega Hinka nastalo je med narodom vprašanje, kdo mu bode naslednik, in to vprašanje zanimalo je vse. Po pravici tudi. Vsaj ne moremo častiti bolj umrlega poslanca svojega, nego da mu dobimo vrednega naslednika po mišljenji in delovanji.

Kot nasledniki Hinku Kavčiču so se imenovali in se imenujejo različni gospodje. Govorilo se je, da nekateri mislijo kandidovati bivšega cerkniškega g. kapelana. Ne vem sicer, kaj mislijo naši duhovni gospodje; toliko pa vem, da Notrenjec nima povoda navduševati se za to kandidato, kakor tudi vem, da bi ji naš okraj nasprotoval odločno. Govori se dalje, da „bi kandidoval“ neki visoki gospod, „ako bi se mu ponudila kandidatura“, in „Slovenčeva“ stranka bi mu baje ne nasprotovala. Za to kandidato trudi se, pravijo, neki drugi gospod zelo, ter potuje v to svrhcelo po Notranjski. In imenujeta se kot kandidata dva posestnika, jeden iz postojnskega, drugi iz logaškega okraja. Proti jednemu od teh dveh so baje prebivalci istega okraja, ki ima družega gospoda v svoji sredi, ker nočejo načeloma voliti nobenega iz okraja kandidatovega. Tako govoriča!

Ne bodem tukaj agitoval ne za tega, ne za onega, le nekaj naj povdarim!

Kakor sem že omenil, prvo in glavno je, da se zedinimo vsi napredni volilci za jednega kandidata. A pri tem nam ni gledati, ali je ta Postojnčan ali Cerkničan, temveč gledati nam je na to, ako bi bil dober poslanec; in če izbiramo izmed več kandidatov jednega, gledati nam je na to, kateri bi bil boljši.

A še nekaj! Poslanca volijo kmečke občine, večina volilcev je kmečkega stanu, zastopati mu je torej v prvi vrsti kmečke interese. Mislim torej, da nič ni naravnostjega, ako hočemo volilci poslanca, kateremu niso le notranjske razmere popolnoma znane, ampak hočemo poslanca, kateri pozna naše rane in bolečine, pozna naše želje in težnje iz lastne skušnje, ako hočemo kot naslednika bivšemu poslancu-kmetovalcu — kmetovalcu.

Samo takega kandidata podpirati, samo takega voliti odločili smo tukaj, in to naj sklenejo tudi drugi Notranjci, in sklenili bodo to v svojo korist.

Dalje v prilogi.

Vprašati se pa nam je, imamo li moža, ki bi odgovarjal našim zahtevam, ki bi sam Notranjec z gospodarskimi praktičnimi skušnjami imel združeno višje teoretično znanje, ako imamo moža, ki ne bi bil samo kmetovalec, — da se izrazim na kratko — temveč omikan kmetovalec?

Dá, mi imamo takega moža, in Notranjska, izvolivši ga, imela bi poslance, ki bi bil vreden naslednik pok. Hinku.

Notranjecem se nam bode torej odločiti; ne upajmo, da otrešivši se malenkostnih nazorov in misleč le na občno korist — se prav odločimo! Ljubljanskim gospodom pa bi svetovali, da nas ne presenečijo z kakim „coupom“ (govori se vsaj kaj takega), in prepričani so lahko, da ostane Notranjska vedno zavedna!

(Dostavek uredništva. Tudi mi moramo povdariti, da nikakor nečemo agitovati za tega ali onega, ker se držimo načela, da volilec samim gre v prvi vrsti beseda. Temu dopisu smo dali tem raje prostora, ker je prišel od odličnega notranjskega domačina. Isto tako smo pripravljene vsprejeti v svoj list tudi morebitne druge od tega različne glasove, ker treba, da se nazori zbistrije).

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naš cesar biva sedaj zopet na ogrskih tleh, kjer se vrše velike zaključne vojaške vaje. Kakor v Borossebesu vsprejemal je tudi v Kiseku razne deputacije. Na nagovor škofa Zalka, ki je vodil deputacijo katoliškega duhovenstva, izrekel je cesar nado, da bo duhovščina poleg skrbi za dostojanstvo cerkve in države skrbela za potrebni verski mir. V Kisek so došli tudi cesar nemški Viljem, kralj Albert Saksonski in angleški princ Connaught. Iz okolnosti, da se tudi poslednji udeležuje vojaških vaj na Ogrskem, sklepajo nekateri, da se morda tudi Anglija pridruži trojezi, z bok cesar pripisuje letošnjim vajam veliko politično važnost.

Naši ministri pridno popotujejo. Grof Taafe odpotuje v kratkem k razstavi v Inmost; minister Gautsch tudi obišče to razstavo; minister Steinbach je odpotoval na počitnice ne ve se kamo; minister Mohornborn pa se je odpravil v Opatijo.

Kraj zanimanja, ki je posvečujoje listi vajam na Ogrskem, ostalo je zanimanje za dogodek na Češkem živo in trajno. Mirno trdimo lahko, da danes se zanima vsa Evropa za Česko. Mi smo hoteli v poslednji številki v najmirnejši obliki povedati svoje menenje, kakorino so povedali tudi drugi brez vseh zadržkov, a prepričali smo se, da nas drže trdno na uzdah. Nemogoče nam je torej govoriti o českih zadevah po svojem patrijotičnem prepričanju; kot zelo značilno okolnost pa vendar moramo naglasiti, da se demonstracije ponavljajo vzlic izjemnim naredbam.

Iz Prage je došla vest, da se snidejo vsi mladočeški poslanci zunaj Prage v posvetovanje o položaju, nastavljenem po proglašenju izjemnega stanja, ter o korakih, katere bode ukreniti mladočeški stranki. Isti hočejo izdati manifest do naroda.

Privatna šola česka na Dunaju prosila je ministerstvo, da bi se jej podelila pravica javnosti. Naučno ministerstvo je odbilo to prošnjo.

Namestnik Moravski, vitez Loebl, ostane baje na svojem mestu in to na posebno prošnjo grofa Taafe-a. O Loeblu se je govorilo že dlje časa, da gre v pokoj.

Ministerki svet Ogrski posvetoval se je baje te dni, ali ne bi ka-

zalo v Sedmograški proglasiti obredno stanje in to radi agitacij Rumunov. Čudne čase smo doživeli.

Vnanje države.

Rusko brodovje pride baje dne 13. oktobra v Toulon. Svečanostni odbor francoskih novinarjev izdal je proglas, v kojem vabi na javno subskripcijo. Odbor računa da dobi do 1.000.000 frankov. Od teh naj bi se porabilo 700.000 za svečanosti, ostala svota naj bi se razdelila med petrograjska in pariška dobrodelna društva. Župan mesta Marsilje, ki je socijalističnega mišljenja, naprosil je ruskega poslanika v Parizu, naj izposluje pri ruski vladi, da bi rusko brodovje obiskalo tudi Marsiljsko luko. Občinski svet Toulonski sklenil je podeliti meščanstvo ruskemu admiralu Avelanu.

K obisku ruskega brodovja v Franciji omenja „Correspondenza verda“, da ima prijava tega obiska že sedaj tri imenitne nasledke in to: 1. omrznila je odnose med Francijo in Italijo; 2. približala je Francijo k Rusiji in 3. omrznila je odnose med Rusijo in Nemčijo na jedni ter med Rusijo in Italijo na drugi strani. Omenja dalje, da je napravila na italijansko vlado silen vtis pisava ruskih časopisov, kateri so kljub jako strogi cenzuri, govorili o prisotnosti vojvode Napoleonskega pred Metzom, nasvetovali Franciji, da naj v odgovor tej demonstraciji izžene italijanske delavce iz svoje zemlje. Ta slabi utis se obetuje tembolj, ker so bili odnosi med Rimom in Peterburgom nekaj let sem prav dobri.

Obisku ruskega brodovja v Toulonu odgovoriti hočejo Angleži s tem, da pošljejo svoje brodovje v Italijo, v Tarent. V svoji jesici do Francozov slavili bodo Italijani Angleže, ali to bode le — kakor pravi „Obzor“ — le šepava kopija in karikatura, ker ne prihaja od srca.

Iz Kodanja javljajo, da je dne 18. t. m. pregledal ruski car tam zadržano svoje brodovje in se poslovil od velikega kneza Mihajla in admirala Avelana. Istega dne odpuli ste ladiji „Dimitri Dveskoj“ in „Pamjat Azova“.

Italijanski kralj pride v Napol, ko obišče angleško brodovje Napolesko pri-

Nad ministerstvom italijanskim zbirajo se oblaki. Predsedništvu poslanske zbornice prihajajo že sedaj interpellacije v zadevi sleparstev pri italijanskih bankih. Interpolanti hočejo vedeti, zakaj se ne postopa proti vsem upraviteljem rimske banke; zakaj so se prijavi razni spisi predno je izrekel svojo sodbo preiskovalni odsek in zakaj so se prijavljale stvari, ki niso v nikaki zvezi s to zadevo. Iz tega je jasno, da vlada nima prav čiste vesti ter da utegnejo imeti prav tisti zatoženci, ki trdijo, da so različne vlade dobivale denar od dotičnih bank — za agitacijske svrhe.

Iz Madrida javljajo, da je papež dopisal karlistom pismo, v katerem jih pozivlja, da naj pripoznajo monarhijo kot jedino pravo obliko vladanja.

V republiki braziljski divja furija mejsebojnega boja. Vesti pa, ki prihajajo o bratskem boju, so jako različne in zmedene, tako, da je težko uganiti, kam se nagne zmaga, ali na stran vlade, ali na stran ustašev. — O tem poroča „New-York Herald“ iz Buenos-Ayres, da je položaj v Rio de Janeiro od dne do dne nevarnejši in da se predsednik Peixoto nikakor ne mora več obdržati na krmilu. Ustaja se širi; prebivalstvo Bahije in Pernambuco pridružilo se je upornikom; prav tako tudi veliki del vojaštva v tvrđnjah okolu Rio de Janeiro. Braziljski listi soglasno javljajo, da mora Peixotova vlada skoraj pasti. Bombardiranje mesta Ria provzročilo je ogromno škodo; inozemske ladije morale so priti v pomoč svojim sodeželanom. Vse kaže, da tudi na severu razne pokrajine odrekajo svojo pomoč Peixotu, nasprotno pa se je stavilo vojno brodovje, odposlano proti uporni-

kom v pokrajini Rio Grande del Sud na razpolaganje zapovedniku upornikov, De Mella.

Različne vesti.

Zaplena. Poslednjo številko „Edinosti“ zaplenilo je državno pravdnštvo radi nekaterih opazk o izjemnem stanju v Pragi in radi vesti o italijanskih izgrediv na otoku Krku, koje vest so prinesli malone vsi avstrijski listi.

Proti zdravi pameti. Pod zaglavjem „Hrvatske želje“ pravi do sitga znani poluaradni „Il Mattino“, da se zahteva naša, da novo poštno in finančno poslopje imej tudi slovenski napis, protivi zdravi pameti (contrario al buon senso), in da proti tej zahtevi ne treba niti protestovati, ker ostane gotovo za vedno le — pobožna želja.

O ne ne, to ni takol! Naša zahteva se ne protivi zdravi pameti, že zato ne, ker se oslanja — na pravico. Morala „Mattinova“ morda pač veli, da sta zdrava pamet in poštenje v kontradikciji, a mej dostojnimi ljudmi je menenje drugače. Naša zahteva se ne protivi zdravi pameti, pač pa se naši zahtevi protivi ona ljubezen do krivice, ki velja kot vodilno načelo pri uredništvu „Mattinovem“. Mi opiramo svojo zahtevo na okolnosti, ki nekaj izdajo, namreč: da je velika večina Primorske slovenske narodnosti, da je vsa tržaška okolica združena slovenska in da v mestu za mejo biva nad 15.000 Slovencev, ako ne računamo tistih glav, ki so povodom zadnjega ljudskega štetja padle v brezno poitalijandevalne pohlepčnosti; nadalje: da ta večina mora istotako prispevati za vse državne zavode, kakor morajo prispevati vsi drugi, da mora torej imeti iste pravice kakor drugi. Tako pravi pravica, tako nam veli navadna dostojnost. Ali čemu govorimo: takih ozirov ne poznajo pri „Mattinu“, ker so jih že davna vrgli od sebe kot nepotreben balast. — A ne le z ozirom na načelo enakopravnosti moramo zahtevati slovenske napise na državnih poslopih v Trstu, ampak tudi z ozirom na vsakdanjo praktično potrebo. Kajti le strastni italijanski sagriženci morejo tajiti resnico, da ima vse življenje po tržaških ulicah na pol slovensko lice. Ne glede na domači slovenski življ je mesto naše okoljeno od vseh strani od slovenskih pokrajin, s katerimi je v živi gospodarski in trgovinski zvezi, čemur je neizogibna posledica ta, da prihaja v mesto dnevnoma mnogo Slovencev, ki imajo najrazličnejših poslov ne le s trgovci, ampak tudi s uradi. To vidi vsakdo, izvzemši tiste, ki se namenoma delajo slepe glede na važnost slovenskega življa za mesto tržaško. To so ljudje, pri katerih strast nadvladuje vsa druga čutila in tudi — zdravo pamet! —

Slovenci in financa. Ko sem se pred dnevi vozil z dežele v Trst, ustaviti sem se moral, ker sem imel pri sebi neke carini podvržene reči, pri financi. Ko mi je gospod uradnik jel pisati pobotnico, opazil sem, da piše — nemško. Znajoč, da je njeg. ekaslenca g. finančni minister zaukazal svojim podrejenim, da morajo občeovati se strankami le v njim razumljivem jeziku, izjavil sem, da, opirajoč se na dotično odredbo, ne sprejemem in ne plačam, ako se mi ne izroči slovenska pobotnica. S prvega je gosp. oficijal nekaj zarentačil po hoh-tajč, ali ko je videl, da tako ne gre, naznanil mi je, da so i oni nekaj čitali o gori omenjeni naredbi, da pa niso še prejeli nobenega podobnega ukaza od svojih višjih!!!

Vprašam toraj slav. finančno ravnateljstvo, čemu da čaka in ne razglasi dotične ministerske naredbe?

Inferjorno pleme? Piše se nam iz Šmarj: Tužna nam majka! Gospod ured-

nik, ko sem zapisal naslov tem vreticam' premišljeval sem sam seboj: ali nimajo morda vender-le prav naši sovražniki, ko nas nazivljejo inferjorno pleme? To isto sem premišljeval minolo nedeljo, ko sem v Šmarenski cerkvi poslušal lepo ubrano petje . . . latinsko. Seveda, omenjenega dne imeli smo Šmarenci velik praznik, (omenj); ob takih velikih praznikih bilo bi pa . . . prenavadno — slovensko petje? Obracam se torej do vseh veljakov s prošnjo, da ne bi odrivali slovenskega petja iz cerkve. Toraj ne samo, kar je malo, naj bode slovensko, saj Bog nas gotovo razume, ako ga častimo v svojem jeziku.

Lepa vipavska dolina obložena je letos (vsaj Šmarje in Rhenberk) z blagoslovom božjim. Grozdje je tako lepo in obilo, da ga že leta in leta ni bilo takega. Naravno, da bode tudi vino prav izvrstno, na kar že sedaj opozarjamo naše trgovce in krčmarje. Bog nas varuj kake nesreče — toče!

Ker sem že tukaj, dovolite gospod urednik, da izrazim še eno svojo srčno željo, namreč: da naj bi Šmarenski veljaki sporazumno z okolico ustanovili toliko potrebno podružnico sv. Cirila i Metoda, in ako le mogoče, tudi bralno društvo, v katerem bi se za male novce in posebno v zimskem času naučili obilo lepega in koristnega.

Popotnik. Vprašanje užitninske črte je še vedno na dnevnem redu. Okoličani tožijo in tožijo, finančne oblasti pa trdijo svojo in — nasprotno. Iz posvetovanj, ki so se vršile nedavno o tej zadevi, smo se prepričali, da naši okoličani ne bodo mirovali, dokler se jim saj nekoliko ne olajša težko breme, koje jim je naprtla nova užitninska črta. V tej zadevi je bila svojedobno posebna deputacija na Dunaju, ki se je predstavila Njegovemu veličanstvu, gg. ministrom in načelnikom klubov. Okoličani sicer vedo, da to potovanje na Dunaj ni imelo zaželjenega vpeha, vender bi utegnili marsikoga zanimati obvestilo, katero je takrat dobil naš državni posl., g. Ivan vitez Nabergoj, radi česar je objavljamo tu — prevedeno na slovenski jezik — od besede do besede. Odlok finančnega ravnateljstva tržaškega se je glasil: Št. 1394./Pr. Blagorodnemu gospodu Ivanu Nabergoju, državnemu poslancu na Proseku pri Trstu. Njegovo c. in k. Veličanstvo vzelo je z Najvišjim odlokom z dne 3. junija 1891 na znanje poročilo, predloženo od c. k. finančnega ministerstva o prošnji prebivalcev tržaške okolice v zadevi užitninske črte ter je blagoizvolilo prepustiti c. k. finančnemu ministerstvu, da odgovori prošilec v dobro utemeljenem odloku.

O tem se obveščate v zmislu naredbe visokega c. k. finančnega ministerstva z dne 4. julija t. l. Št. 23016, da visokostemur ni bilo možno drugače določiti užitninske črte tržaške, kakor v oni meri, ki je predčrtana v §. 2 mejtem izišle postave z dne 23. junija 1891 (Drž. zak. št. 70), in sicer iz nastopnih razlogov:

Da se zagotovi dohodek užitninskega davka v Trstu je neobhodno potrebno, določiti črto za primerno nadzorovanje užitninske črte. Kot taka mora se smatrati le bivša carinska črta z nekojimi spremembami. Užitninska črta, katero so popred predlagali zastopniki mestne občine tržaške, in katere bi želeli tudi prošilci, morala se je pa odkloniti, ker se giblje večinoma mej hišami, z bok česar — in tudi radi drugih pomanjkljivosti — bije ne mogli vspešno nadzorovati. Tudi se stališča stroškov za nadzorovanje morala se je dati prednost bivši carinski črti kot užitninski črti, kajti ista meri samo 12⁴ kilometra, dočim bi merila črta, nasvetovana v prošnji, z mnogimi nje vogali, obrnjenimi na znotraj ali zunaj, 14¹ kilometra, pri čemer je pa še to vzeti v poštev, da prvo omenjena črta zahteva le 7 uradov za pobiranje

davka, dočim bi se na poslednji moralo osnovati 17 uradov.

Trst, dne 20. julija 1891.

Plenker I. r.

Tržaški mestni svet imel boče jutri ob 7. uri zvečer svojo sejo. Med drugim je na dnevnem redu konečno poročilo verifikacijskega odseka o volitvah v okolici. Zelo radovedni smo, kako so jo pogodili gospodje.

Otroški vrtec. Otroška vrtca družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu in na Greti sta se odprla začetkom tekočega meseca z običajno sv. mašo. Vpisovanja otrok se je nadaljevalo do minole sobote ter se otroci v otroški vrt na Greti še vedno sprejemajo, dočim se je moral nekaterim otrokom sprejem v otroški vrtec v Rojanu odrediti radi preobilja otrok. Za zadnji vrt oglašilo se je okoli 80 otročičev, željnih pohajati zabavišče. To število nam najbolj kaže, kako so se omilile te ustanove domačemu ljudstvu in to po pravici, kajti vzgoja, koje so otroci tu deležni, je res uzorno kristijanska in narodna. V vrtcu se otroci učé moliti Boga, delati in spoznavati ter po vrednosti ceniti zaklad svoje narodnosti. Otroku, ki je kedaj obiskoval otroški vrtec, ostane čas, ki ga je v njem sproved, v trajnem spominu. Istotako se bode vedno spominjal zlatih nauk, ki jih je slišal v njem. Le škoda torej, da ni bilo možno sprejeti vseh otrok. Vendar pa upamo, da bode temu kmalu bolje, kajti slavno vodstvo v Ljubljani skrbi posebno za nas tržaške Slovence ter nam je obljubilo, da nam ustanovi še jeden otroški vrtec v ulici Belvedere — v najbolj izpostavljenem kraju predmestja. S tem upamo, da se zajeti hudoben upliv lahonskega vrta na Greti ter bodo stariši iz Belvederja in spodnje Grete brez dvojbe potem pošiljali svoje deco v novi vrt, kajti vsak pameten človek lahko spozna krivo vzgojo v lahonskih vrtcih. Upamo, da bode glavni družbi možno odpreti novi otroški vrt še tekoče leto ter se nadejamo od onih slovenskih starišev, kojih deci se je moral odreči vsprejem v rojanski vrtec, da upišejo potem isto v novi vrt. V otroškem vrtu na Greti, se pa otroci še vedno sprejemajo ter priporočamo osobito stanovalcem na Greti, naj bi se ne pustili naminiti po obetih tamošnjega laškega vrta, temveč naj bi svoje otroke pripeljali v slovenski vrtec, kjer se bodo vzgojevali v verskem in narodnem duhu. Rodoljubi, ki občujejo z delavci in okoličani, kateri pošiljajo svoje otroke v laški vrtec, naj bi jim pač predložili nevarnost, ki preti njih otrokom od laškega pouka toliko v verskem kolikor v narodnem obziru. Vsaki oče in vsaka mati naj bi sedaj pomislila, da se lahko sčasoma progodi, da jih bodo uprav njih otroci laški proklinjali. Vsaj je že vsem znana omika mestnih pobalinov, koje so pač pridobili na laških šolah. Bodimo dosledni ter cenimo po zaslugi one zavode, koje slovenski narod s tolikim požrtvovanjem vzdržuje! Pošiljajoč svoje nežne otročiče v slovenske otroške vrtce, vsadimo v nežno otroško srce prvo ljubezen do svojega materinega jezika, do milega Boga in občne domovine, dočim bi se drugači isti otroci potepali po ulicah ter duševno in telesno kvarili. V vrtcu samem čujejo ter si prištevajo lepe nauke skrbne vrtnarice, po cestah si pa kazijo srce z grdimi pesmimi in kletvami! V lahonskem otroškem vrtu jim vrtnarica govori v tujem laškem jeziku ter jo otroci samo gledajo, a priučé si ne ničesar; na slovenskih otroških vrtcih se pa učé v slovenskem materinem jeziku moliti, peti, deklamovati itd., ter se otroci vzgajajo v dobre katoličane in vnete Slovence. Pojdi kedaj na Greto ali v kako drugo predmestje, kjer je kak laški otroški vrt! Videl boš tolpe slovenskih otrok, ki sicer zahajajo v „kulturni“ laški vrt, a po cestah ti vedo že kruliti klafarske tržaške pesni, ki se odlikujejo po nesramnosti. Pogledj pa otroke iz slovenskih otroških vrtcev — kako uzorno ti stopajo po cesti, držé se za

roko; pogledj jih v cerkvi s povzdignjenimi ročicami moleče Boga za svoje dobronike; pogledj jih pri sklepu šolskega leta, pri božičnici itd., kako uzorno pojó, deklamujejo, govoré, predavajo, igrajo! Ne samo z narodnega stališča temveč tudi — in posebno to — z verskega stališča morale bi slovenske matere gledati na to, da njih otroci pridejo prva leta v otroški vrtec; žrtvovati bi morale zadnji vinar, da so njih otroci deležni pouka na otroškem slovenskem vrtcu. Naj bi torej niti najubožnejša mati ne zbiralala mej slovenskimi in laškimi vrtci, izbravši si morda slednjič laškega, kjer se jej dete sicer telesno vzdržuje, a duševno pogubljuje in raznaroduje. Naj bi nobena slovenska mati ne mislila, da je že svojo dolžnost storila, ako je utaknila svojega otroka v laški otroški vrt. Ta mati ni storila svoje dolžnosti, ampak doprinesla je groh proti svoji krvi, kajti prodala je svoje dete tujcem, da iz njega naredé — Laha. Za to jej ne bode pač nobeden otrok vedel hvale, temveč pride čas, ko jo bode še preklinjal radi tega. (Konec prih.)

Odbor „Slovenske Čitalnice“ v Trstu vabi k izletu, katerega napravi dne 24. septembra t. l. na Prosek v gostilno Lukša, kjer se bode vršila ob jednem veselica pevskega društva „Hajdrih“. Zabava in veselica prične se točno ob 4½ popoldne. Gostje dobro došli. Skupni odhod udeležencev ob 2½ izpred kavarne „Commercio“ (Via Caserma). Ako bi bilo 24. septembra neugodno vreme, bode ta izlet in veselica dne 1. oktobra t. l. z istim programom.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku vabi na veselico, katero priredi na Proseku dne 24. septembra ob 4½ popoldne v prostorih gostilne „Lukša“, a sledečim vsporedom: 1. H. Sattner: „Za dom med bojni grom“, moški zbor. 2. a) A. Förster: „Napitnica“, b) Kraševac: „Odmev“, m.ška zbor. 3. „Razstrelenec“, burka v enem dejanju. 4. H. Volarič: „Bedak je“, šaljiv moški zbor. 5. I. Kocjancič: „Oblačku“ moški zbor z dvospevom baritona in tenorja. 6. Prosta zabava. Pri koncertu in prosti zabavi svira godba. Veselice udeleži se prigodom svojega izleta slavna „Slovenska čitalnica“ iz Trsta. Po koncertu bode prosta zabava ter se bodo užigali umeteljni ognji. Ustopnina k veselici 20 novčičev za osebo. V slučaju neugodnega vremena preloži se veselica na 1. oktobra.

Vabilo k besedi, katero priredé novo-meški slov. akademiki v korist slov. dijaškemu podpornemu društvu „Radogoj“ s prijaznim sodelovanjem gospic M. Paulovich, J. Vidic, M. Vasić in gosp. J. Hladnika, v Novem Mestu dne 23. septembra 1893. v prostorih Narodnega doma. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 30 kr.; sedež 50 kr.

Več članov „Trž. Sokola“ zbralo se je v nedeljo večer na prijateljski sestanku v restavraciji „Narodnega doma“ pri sv. Ivanu. Zabava je bila zelo živahna in je bilo čuti mnogo napitnic: sokolski ideji, starosti „Sokola“, vrlim telovadcem in njih učitelju, uzornim in disciplinovanim rodoljubom pri sv. Ivanu itd. Želeti bi pač bilo, da bi se taki prijateljski sestanki ponavljali redno, kajti s tem bi se širil duh bratovstva in vzajemnosti in bi se v nemala ljubezen in zanimanje za društvo. Mi priporočamo odboru to misel v resen prevdarek. — Ob tej priliki si ne moremo kaj, da ne bi pohvalno omenjali gostilne v „Narodnem domu“ pri sv. Ivanu, kjer je z dobro postrežbo združena prav dobra kuhinja.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Istri nabirajo se prav pridno darovi po Istri, Dalmaciji in Hrvatski. Na ženitovanju g. dr. Ribaža z gospodičino Kastelčevo v Materiji nabral je gosp. prof. Mandić 104 krone. —

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabrali so dne 18 t. m. dijaki pri sv. Ivanu 1 gl. 20 nvč. — Na deskah g. Lovšina v Kopru v družbi Pomjančana nabrali so veseli Kranjci 3 gl. 25 nvč.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti so darovali: Hrvatini A. 20 vin., Hrvatini N. 20 vin., Gropaje 20 vin., Šošić 20 vin., Vodnjav Ana 20 vin., Škerlj Tereza 20 vin., Piščanec Ana 20 vin., Bizjak I. 20 vin., Brezovec Tereza 20 vin., Kocjan Jera 40 vin., Kavčič Tereza 20 vin., Piščanec Ana 1 krono, Piščanec Matija 1 krono, Trebec 1 krono, Piščanec Jos. 20 vin., Leban J. 20 vin. Priporočamo imenovane slovenske delavke in delavce drugim v zgled in posnemanje.

Za žensko podružnico sv. Cirila in Metoda nabralo se je v Materiji pri gd. G. Kastelcu 3 krone 40 st., zaradi pomote v bratovščini.

Za svetoivansko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda so nabrali Sokoli pri sv. Ivanu 2 gl. 40 kr.

Za dijaško kuhinjo nabralo se je pri „zajčji polenti“, slaveč odhodnico gospoda A. Žejna, 3 gl. 12 kr.

Dobro znamenje. Nekoliko učencev, ki so minolo leto obiskovali šolo družbe sv. Cirila in Metoda, vstopilo je v I. razred tukajšnjega gimnazija, oziroma v V. razred nemške ljudske šole. Vsi so napravili izpite s prav dobrim vspehom.

Motenje vere. Dne 5. oktobra vršila se bode pred tukajšnjim deželnim sodiščem razprava proti Hamilkarju Rasovihu in Augustu Allichu radi motenja vere.

Iz oficijelnega poročila o VIII. veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda. (Dalje.) Za družbino nadzornišтво je poročal profesor dr. Ivan Svetina. Nadzornišтво je, kakor je v pravilih določeno, dvakrat tekom leta, 11. maja in 30. novembra 1892 skonstriralo blagajno, dne 22. februarja 1893 pa pregledalo račune za leto 1892, računske knjige in priloge ter našlo, da se je vselej račun vjemal s blagajniškim stanjem, dohodi in razhodi pa so bili dokazani po računskih prilogah. Pri poslednjem skontrovanju dne 22. februarja 1893 bilo je v blagajni zraven gotovine 43 gl. 46 kr. hranilnih knjižic v znesku 15374 gl. 42 kr. — Prvomestnik naznanja, da po pravilih letos izatopijo naslednji udje družbinega vodstva; Ivan Hribar, Luka Svetec, dr. Ivan Tavčar, Tomo Zupan. Dalje prečita pismo dr. Tavčar-jevo, v katerem izjavlja, da z ozirom na svoje posle več ne more sprejeti eventualne izvolitve ter da hoče v vseh pravnih zadevah drage volje podpirati družbo. Valed tega pojasnila nasvetuje skupščinar Matko Mandić, da se izvolijo z vzklikom dosedanji odborniki a mesto dr. Tavčarja pa kurat Anton Koblar. Skupščina z dobro in slavljalno pritrdi temu nasvetu. — Prvomestnik naznanja, da je voliti zdaj prvomestnika, ker je bil i on mej izstopivšimi vodstvenimi člani, proseč podprednika Svetca, naj vodi volitev. Ta pozove zborovalce, naj izvolijo družbi prvomestnika. Vsestransko ploskanje in „živio Zupan!“ pozove dosedanjega prvomestnika na njegovo častno mesto. — Na to je prešla skupščina k volitvi družbinega nadzornišťva in razsodnišťva. Zastopnik M. Mandić predlaga, naj se izvolijo vsi dosedanji člani, le mesto dr. Moscheta naj se privzame odvetnik dr. Fran Stor, ki je valed današnjih izvestij v svoji rodbini že trikratni pokrovitelj naši družbi. Ta nasvet skupščina jednoglasno odobri. Prvomestnik naznanja, da je s tem vspeš izvršen, vendar vpraša: da li ima kateri čl. zastopnikov še kako željo do družbinega vodstva ter sploh v društvenih šolskih zadevah? — Novoizvoljeni vodstveni član Anton Koblar izjavlja, da sprejme volitev rekoč: „Dosedaj mi je bilo delovanje za prepotrebno družbo sv. Cirila in Metoda prijetna naloga, a od slej naprej mi bo sveta dolžnost, katero mi je naložila tako odlična skupščina.“ Zborovalci so novega odbornika burno pozdravljali. — Dr. Dinko Vitežič želi, da bi naša in istrska družba sv. Cirila in Metoda stopili v tesnejšo zvezo za pospeševanje slovenskega in hrvatskega šolstva po Istri. A o tem naj vodstvo potrebno ukrene. — Za-

stopnik M. Mandić priporoča, da bi vodstvo čem prej moglo osnovalo v Trstu še jedno jednorazrednico in sicer v Rocolu, kjer je najbolj potrebna. — Prvomestnik pripomni, da se bode vodstvo osiralo na te nasvete. — Stojé potem spregovori: Častiti skupščinarji! Preden končamo, drznem se Vas vprašati: ali me pooblastite, čast. Slovence in Slovenci, zbrani tu iz vseh pokrajin naše govorice — da sedaj koj po končani veliki skupščini izreče vodstvo potom tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva VIII. velike skupščine v Sežani globoko udanost, zvestost in pokoričino Njeg. Veličanstvu, presvitlemu cesarju? (Skupščinarji vstanejo ter s živio in slava klici na presvetlega cesarja odobrijo nasvet prvomestnikov.) K sklepu se prvomestnik zahvaljuje v prvi vrsti ženski Sežanski podružnici, imenoma prvomestnici, proslav. gospej dežel. poslanca Mariji Mahorčičevi na vsem prijaznem trudu gledé priprav za veliko skupščino in čast. domači duhovščini za preskrbitev Božje službe; zahvalo izreka vsem navzočim zborovalkam in zborovalcem; vsem čast. delegatom posamičnih podružnic; vsem podružnicam za požrtovalnost minolega pravnega leta; pa tudi brezizjemno vsakemu, ki je pokazal kakoršnim činom že koli čuteče srce za našo družbo ter oznanja, da je VIII. velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani zaključena. (Živioklici prvomestniku.) — Takoj po sklepu zborovanja poda se deputacija: prvomestnik direktor T. Zupan, podpredsednik deželni poslanec Luka Svetec in družbini nadzornik profesor dr. Ivan Svetina k Sežanskemu g. o. kr. okrajnemu glavarju Simzigu, da izvrši zgornji nalog. Gosp. glavar je deputacijo prijazno sprejel ter izrazil svoje veselje na tej lojalni manifestaciji, o kateri hoče takoj poročati na višje mesto. O tem spriduže čestitni dopis, kojega je vodstvo prejelo od c. kr. okrajnega glavarja v Sežani, koji dopis smo že objavili svojedobno.

Na Dunaju je bil obsojen denarničar Majer na 3letno ječo, ker je ukradel 64.000 gl. „Podpornemu in hranilnemu društvu“. Izjavil je, da knjig ni nihče že 10 let pregledaval, valed česar je mogel krasti, kolikor se mu je ljubilo.

Izpred sodišča. 17-letnega Alberta Kosovela obsojilo je tukajnje dež. sodišče na 3 mesece zapore radi jasnega nasilstva, ker se je na ribjem trgu pri sv. Jakobu protivil redarju, ki ga je hotel odvesti v zapor.

Ženska ljubeznjivost. Neki kupčijaki agent prihiteti je moral na sdavnjisko postajo iskati pomoči, ker ga je opraskala — ženska roka. Ženska ljubeznjivost je včasih podobna mačji ljubeznjivosti.

Redarji se zasačili nekega Mihel-angela Bettio-ja, kateri je pred osmimi dnevi zbežal iz zapore v Korminu.

Italijanskega vina imamo menda še premalo, kajti italijansko trgovinsko ministerstvo je sklenilo osnovati velika skladišča italijanskega vina v Trstu in v Pošti, poleg teh pa napraviti še jedno tako skladišče na Reki.

Naznanilo. „Občno delavsko izobraževalno, pravá varujoče in podporno društvo“ naznanja, da ima svojo sobo: **Via Torrente št. 34, I. nadstropje**; ista je odprta vsaki dan od 7—10 ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 10.—12. ure predpoludne.

Ob jednem se tudi opozarja delavstvo na to, da zamore društvo le tedaj služiti svojemu namenu, ako istemu pristopijo kot člani vsi delavci ali vsaj večina. Tudi delavski prijatelji so naprošeni, da ne bi odtežali temu društvu svoje naklonjenosti, temveč da bi je podpirali po možnosti duševno ali gmotno.

Poziv. Neki revni Pomjanec zgubil je včeraj svoto blizo 50 goldinarjev. Rečeže je zadela s tem zares huda nesreča. Kdor je našel ta denar, naj ga izroči ali c. k. policiji ali pa našemu uredništvu, kajti skrajna brezvestnost in brezsrčnost bi bila to, ako bi obdržal za-se ta krvano zasluženi denar.

Občni štrajk v Avstriji? Dne 17. t. m. bil je na Dunaju velik socijalistiški shod, pri katerem so se posvetovali o obnem štrajku. Dr. Ellbogen je rekel: „Ako bi na Dunaju le 100.000 delavcev ustavilo delo se zahteva, da se uvede obče volilno pravo, videli bi, kakov strah bi prešnil vse posestnike“. Neki drugi govornik je pozval delavce, ki so brez dela, naj pridejo isti dan, ko predlože Mladočehi svoj predlog, da se odpravi izjemno stanje, pred parlament in naj demonstrirajo. Konečno je objavil dr. Ellbogen, da se skliče „državna konferenca“ delavcev, pri kateri se bode posvetovali o obnem štrajku.

Kolera. Iz Galicije, Ogrske, Hamburga in iz Italije poroča brzjav sleherni dan o novih slučajih. Neki dunajski list trdi, da ogrska glasila niso resnično poročala o stanju kolere, kajti v resnici je v poslednjih tednih na Ogrskem zbolelo kakih 800 oseb na kolero.

Velik strajk. V premnogokopih Pas-de-Calais (na Francoskem) ustavilo je delo vseh 35.000 delavcev.

Zblaznel je 40 letni bivši poštni sluga Andrej Capol. Predvčeranjim hotel se je na pomolu av. Karla telebniti v morje, kar so pa preprečili mimoidoči. Na vprašanje, kdo da je, odgovoril je, da on je poštni ravnatelj ter da išče tu službe. Odveli so ga v bolnico.

Požar v Lonjeru. Predvčeranjim zjutraj je nastal ogenj v hlevu Josipa Gustina v Lonjeru. Škoda znaša kakih 200 gl.

Svetovna razstava v Chicagu trajala bode do 31. decembra.

Narodno-gospodarske zadeve.

„Istarska vinarska zadruga z omejenim poroštvom“ v Pulji je že uknjižena pri c. k. okrajnem sodišču v Rovinju. Iz Pulje se nam piše o tem: V prvem vodstvu je L. Križ, sin znanega veletržca iz Čabra; njega namestuje dr. Konrad Janežič, koncipijent pri dr. Laginji v Pulji. V odboru so: čast. g. Jos. Velikanje, duhovni pastir v Juršičih; K. M. Spinčič, posestnik v Spinčičih, in Ign. Stiglic, posestnik v Pulji. — V nadzorništvu so izbrani: dr. M. Laginja, dr. M. Trinajstić in Ivan Spik.

Vinarski zadrugi je namen pospeševati vinarstvo in urediti veliko vinsko trgovino. Jedno in drugo je bilo potrebno. Ta svoj namen bode dosegala kupovanjem in prodajanjem grozda in samo naravnega vina, prirejevanjem užitnih vinogradov, pivnic, skladišč in podpiranjem članov v teh strokah gospodarstva. Vsak zadrugi del znaša 100 gl. Od dobička pojde vsaj deset del v prihrano (rezervni fond) dokler ista ne naraste na 5000 gl. Iz ostalega izplačajo se 5 odstotne obresti za zadrugo deleže. In kar potem ostane, je čist dobiček. Ta poslednji se razdeli kot dividenda zadrugi po razmerju njih zadrugi delov, ali pa se obrne v dobrodelne namene, ali slednja v rezervni fond, kakor že to določi glavna skupščina. Bog sam daj, da bi ta zadruga srečno vpevala ter pripomogla istakemu kmetu do gospodarske in politične tudi politične in narodne nezavisnosti. Kmet naš bil je do sedaj zapuščen od vseh; in neveden je bil, da si ni vedel pomoči na nobeno stran: zato pa je bil na milost in nemilost izročen brezvestnim oderuhom. Sedaj bo to drugače. Požrtovni rodoljubje so vzeli stvar v roke, da se ljudstvo priuči polagoma racionalnemu kletarstvu in pred vsem pa, da se uredi razprodavanje vina. Dobitek bode velikanski na dve strani: v prvo ostane vse skupilo v rokah domačega ljudstva, v drugo pa pridobi vino na dobrem imenu, ker bomo razpošljali zares vino. In tako korakamo polagoma do narodnega osamosvojenja. Bog blagoslovi našo zadrugo in daj, da bi vpevala tako lepo, kakor se razvija naša posojilnica. Onim možem pa, ki so nam z obilnim trudem zasnivali

ti narodni trdnjavi, zagotovljena je neizbrisna hvaležnost v srcu našega ljudstva.

Konjski gnoj je gorek in suh. Če svežega prepelješ na peščeno njivo, rastline na njej usahnejo. Dober je pa tak gnoj za mrzlo in težko ilovnato zemljo, katero segreje, da postane redovitejša. Če na suhe njive vozimo konjski gnoj, ga moramo vsekako jeseni, moko njive pa z njim lahko gnojimo tudi pomladi. Če nimamo njive s težko prstjo, za kakeršno ugaja konjski gnoj, ga pa moramo pomešati s drugim gnojem.

Gospodarsko. Dokazana stvar je, da pri naših domačih živalih ne ostane brez upliva na organizem nestalno vreme v spomlad, prehod od krmiljenja v hlevu do paše, in dogajajo se pogostoma kužnim podobne bolezni zlasti pri mladi živini, prasičih, ovcah, domači perutnini itd. Priporočati je toraj uporaba obrambnih sredstev o pravem času, kot taka so poznana od nekdanj „Kwizde Kornenburški“ edilni prašek za prasiče, Kwizde sredstvo proti griži pri ovcah, Kwizde prašek za perutnino za kokoši, race, gosi itd. itd.

Književnost.

Došle so nam nastopne knjige:

Narodna biblioteka. Snopič 54., 55. in 56. Z ognjem in mečem. Zgodovinski roman. Poljski pisatelj Sienkiewicz. Poslovenil Podravski. IV. zvezek. Novo Mesto 1893. Tiskal in založil I. Krajec. — Str. 244. Cena 45 kr. — Krajčeva izdaja slavnega Sienkiewiczovega romana „Z ognjem in mečem“ je sedaj popolna.

„Dijaški koledar“ za šolsko l. 1893/94. Vsebinska mu je tako mnogovrstna in bogata, oblika pa priročna in elegantna, da bode slovenski dijaki brez dvoma z veseljem segli po tem najlepšem slovenskem koledarju. Cena 60 kr. je, če uvažujemo slovenske razmere, jako nizka.

Izvestja „Muzejskega društva za Kranjsko“. Urejuje Anton Koblar. Sešitek 4. Na prvem mestu čitamo korenito razpravo iz peresa arhivarja A. Koblerja „Boj na Krajinsk in zmaga pri Sisku pred 300 leti“, za katero razpravo je psatelj nabral mnogo važnih podatkov v deželnem arhivu kranjskem.

„Slovenski Pravitnik“ šte. 9 prinaša sledečo vsebino: 1. Fr. Šuklje: O reformi naših direktnih davkov. (Dalje.) 2. Dr. J. Pajk: O naravnem obveznostih. (Dalje.) 3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo. 4. Iz upravne prakse. 5. Književna poročila. 6. Razne vesti. 7. Pregled pravosodstva.

„Slovanski Seet“ izšel je z nastopno vsebino: „O oblihi jezikih Avstro-Ogrske“. — „Poslanec Šuklje o notranji politiki“. — „Slika“ (Pesem). — „Iz poezij Fr. Levstika“ („Želje“). — „Iz Krčevinskih potočnic“ (Elegija). — „Dobre voljice“ (Pesem). — „Biserje i alemovi.“ (Pesem). — „Majmun“. — „Iz Fetove muze“. „Bratovska ljubezen“ (Sanje). — „Hřřch“. — „Nekaj o ruski ženski omiki“. — Dopisi. — Listek (Iz črnogorskih spominov). — Ruske drobtinice. — Ogled po slovanskem svetu. — Zmės. — Književnost. — Oglasi na zavrtku.

„Ljubljanski Zvon“. Vsebinska 9. zvezka: A. Aškero: Iz popotnega dnevnika. 16.—19. — A. Funtek: Pesem o pesmi. — Miroljub: Na kmetih. — Nejaz Nemcigen: Abadon. Bajka za starce (Dalje.) — y.: Spimini. — Dr. S. Subic: Pogubni malik svetá (Dalje). — E. Lah: O pomenu naših krajevnih imen. (Dalje.) — L. Habětov: Vele cvetice. — M. Cilenšek: Kakó se branijo rastline nepoklicanih gostov (Dalje) — Janko Kersnik: Jara gospóda. Povest (Dalje) — V. Bežek: O slovenskih in nemških čitankah na naših srednjih šolah. (Dalje) — Harambaša: Valvazorjeva rodbinska rakev v Polániku. — M. Valjavec: K drugemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wolfavega (Dalje). — V. Bežek: Prinos k slovenskemu knjištvu. (Dalje.) — D. Fajgl: Nove muzikalije. — Listek.

„Dom in Seet“ prinaša naslednjo vsebino: Helijodor. (II. Máv. 3, 7—40.) Zložil Ivan Kolarič. — Dr. Gašpar Rojko. Poroča Fr. S. Lekše. — Iz nove dóbe. Spisal Ivan Sovrán. — Štirje duhóvi. Zložil Anton Medved. — Med valovi življenja. Povest. Spisal Dobrávec. Joannes studiosus. Spisal Podgoričan. — Sreča. Zložil H. — Razklani hrast. Zložil J. O. Golobov. — Mrtvemu dekletu. Zložil Vneslav. — Ivan Vajkhard Valvazor. V spomin dvestoletnice njegove smrti. Spisal A. M. L. — Valvazorju ob dvestoletnici njegove smrti. — Na jutrovem. Potopisne in narodopisne črtice. Spisal dr. Fr. L. — Slovetvo. — Razne stvari. — Slike.

KLAVIR
vreden 50 gold.
proda se radi preselitve
za 35 gl.
Kiferle, S. Servolo 8, I. n.

Prodajalnica
jedilnih stvari po jako nizkih cenah. Prodaja
Jožef Cerne Piazza della Caserma št. 1
(uhod Via Ghaga). Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via
St. Giovanni
in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krémarje in
d. duhovščino na svojo zalogo porcelanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in
kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghaga
in Cecilia, toči izvrstno
domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša —
pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske
poštne tiskance. Cl.

Gostilna „Alla città di Graz“ Via Gep-
pa št. 18
polog kavarne „Universo“ priporoča so Sloven-
cem v mestu in na deželi, — Točijo se izvrstna
vina, in je izvrstna tudi kuhinja — Gostilna je
odprta do polnoči. Z odličnim spoštovanjem
JAKOB KUMAR

ROJANSKO POSOJILNO IN KONSUMNO DRUSTVO
vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Rojano pri Trstu
priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato pro-
skrbljeno

prodajalnico jestvin
(v ulici Belvedere št. 3)
pristopno zadrugi in nezadrugi, koji
prvi so deležni letnega čistega dobička. Priporoča
tudi svojo

društveno krčmo v Rojano
(poprej Pertotovo)
10 minut oddaljeno od mesta, z obširnimi senčnatim
vrtom in dvema dvoranama, kjer se t dijo izborna
domača vina, teran, pivo v
steklenicah itd. Točna postrežba z gor-
skimi in mrzlimi jedili.

Novi člani
so še vedno sprejemajo ob uradnih urah vsak
četrtke od 6—7 ure zvečer in ob nedeljah od
9—10 ure predp. 101—19

Gostilna „Štoka“ staroznana pod ime-
nom „Belladonna“
polog kavarne „Fabris“, priporoča so Slovincem
v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina,
istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na
debelo, tako mešanom, kakor na deželo. Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“
Petra Muscheka, v ulici Sorgente (Via Torrente
št. 30) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna
jedila. Prenočišča neverjetno v ceno. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera vec-
chia št. 19,
trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in
raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

Franca Potočnika gostilna
„Andemo de Franz“ v ulici Irene se priporoča
slavnemu občinstvu. Toči izborna vina in ima
dobro kuhinjo. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz St.
Petra
na Notranjskem (Via Campanile v hiši Jakoba
Brunnerja št. 5 (Piazza Pontorosso). Po dvakrat
na dan frišno oprešno mleko po 12 kr. liter ne-
dosredno iz St. Petra, sveža (frišna) smetana.

E. Šverljuga, brivec v
ulici Sta-
dion št. 1, priporoča se p. n. slovenskemu občinstvu
za blagohotno obiskovanje. Cl.

Kavarni „Commercio“
v ulici Caserma, glavni shajališči tržakih Slo-
vencev vseh stanov. Na razpolago so časopisi v
raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. —
Za obilen obisk se priporoča Anton Sorli,
Cl. kavarnar.

Martin Krže, Pia-za S. Giovanni št. 1,
ima trgovino z mnogovrst-
nim lesenim, železnim in lončenim kuhinjskim
orodjem, pletenino itd. Cl.

C. kr. dvorna lekarna

Ivana Mizzana
VIA CAVANA V TRSTU.

Podpisani naznaja sl. občinstvu, da je prevzel
gori omenjeno lekarno od dedičev pok. Benedetta
Vlach-Miniussija, priporočajoč se najtopleje in ob-
ljubljuje natančno postrežbo z umerjenimi ce-
nami. Članom „Delalskega podpornega društva“
pa naznanja še posebej, da mu je odbor istega
dovolil sprejemati recepte od njih v slučaju, ako
njim takšne društvena zdravniška predpiseta. Za
slučajne lekarske potrebe se priporoča
101—1
Ivan Mizzan.

Jak. Klemenc
TRST

Via S. Antonio št. 1.
priporoča 39

veliko zalogo manufakturnega blaga uprav
prispelega za letno sezono in sicer:
perkale, sukna iz volne za ženske in
moške; okrasnike, trake, čipke, pod-
stave za ženske in moške obleke, židane
rute, končenino in platenino, nogo-
vice za ženske in moške; maje in kose
in volne za ženske in moške, srajce za
ženske in moške, ovratnike, zapestnice
in zavrtnike, srajce za turiste in bi-
cikliste, narokvice za ženske iz šved-
skega kose in židane, kakor tudi blago
nalašč za zastave in traki v narodnih
barvah garantirane kakovosti — vse po
jako nizki ceni.

Tinct. capsici compos.
(PAIN-EXPELLER)
se prireja v Richterjevi lekarni v Pragi
(v zalogi odlikovane lekarne
Praxmarer v Trstu, P. Grande)
obče poznano bolečino ublažujoče
držanje, dobi se po večini
lekarn v steklenicah po gl. 1.20,
70 in 40 kr. Pri kupovanju treba
biti previdnim in je vsprejeti le
take steklenice kot pristne, ki so
previdene z „sidrom“, kot varstveno znamko.
Osrednja razpošiljalnica:
Richter's Apotheke z. Goldenen Löwen.
Prag. 43—25

FILIJALKA
C. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.
V vredn. papirjih na V napoleoni na
4-dnevni odkaz 2 1/2% 30-dnevni odkaz 2 1/2%
3. 2 1/2% 3-mesečni 2 1/2%
3. 2 1/2% 6-mesečni 2 1/2%
Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, ka-
teri se nahajajo v okrogu pripozna se nova
obrestna tarifa na temelju odgovodi od 17.
in 21. odnosno 12. jnnja.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2%, na vsako sveto.
V napoleoni brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko
kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradow,
Hermanstadt, Inmost, Celover, Ljubljana, Linc,
Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd —
brez troškov.

Kupuja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kupanov
24—9 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.
Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod
ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z
odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Ber-
linu ali v drugih mestih — provizija po po-
godbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohranu.
Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlat
ali srebrni denar inozemski bankovci itd. — po
pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke
italijanske in italijanskih frankih, ali pa po dnevnem
cursu.

Trst, 1. aprila 1893 18—24

ALGOFON
je jedino sredstvo proti zobobolu, migreni itd. itd.
tu se dobi v steklenicah z napotkom vred po
70 nvč. jedino le v odlikovani 73
lekarni Praxmarer
(ai due Mori), Veliki trg v Trstu.
Čuvati se ponarejanj. Telefon št. 270

Teodor Slabanja

srebar V GORICI (Görz) ulica Morelli 17
se priporoča pred. duhovščini za
napravo cerkvenih posod in orodij iz čistega
srebra, alpaka in medenine, kot: mon-
štranc, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni
v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči
popravim ter jih v ognju posrebrim in
pozlatim.

Da si zamorajo tudi menj premožne
cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se bodo
po želji prečistitih p. n. gospodov naroč-
nikov prav ugodni plačilni pogoji stali.
Ilustrovani cenik franko.
Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštne
franko! 18-24

Alojzij Suppanz

urar, Corso štv. 39. 81-104
Prodaja in popravlja ure.

Riunione Adriatica di Sicurtà

24-18
Zavaruje proti požarom, provozu po suhem,
rekah in na morju, proti toči, na življenje v vseh
kombinacijah.
Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1892.
Glavnica društva gld. 4.000.000-
Premijna rezerva zavarovanja
na življenje 13.326.346-98
Premijna rezerva zavarovanja
proti ognju 1.632.248-22
Premijna rezerva zavarovanja
blaga pri prevažanju 49.465-07
Rezerva na razpolaganje 500.000-
Rezerva zavarovanja proti pre-
minjanju kurzov, bilanca (A) 333.822-49
Rezerva zavarovanja proti pre-
minjanju kurzov, bilanca (B) 241.331-83
Rezerva specialnih dobičkov
zavarovanja na življenje 500.000-
Občna rezerva dobičkov 1.187.164-86
Urad ravateljstva:
Via Valdirivo, br. 2 (v lastnej hiši.)

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza delle Legna 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek.
Lak za kočije z Angleškega, iz Francije,
Nemčije itd. Velika zaloga finih barv (in
tabetti) za slikarje, po ugodnih cenah. —
Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev,

kakor tudi romanjsko žveplo za žve-
pljanje trt. 104-9

Tržaška Hranilnica

(Cassa di Risparmio Triestina)

Sprejemlje denarne uloge v bankov-
cih od 50 nč. do vsakega zneska vsak
dan v tednu razen praznikov, in to od
9-12. ure opoldne. Ob nedeljah pa
od 10-12. ure opoldne. Obrestni na
knjižice 3%
Plačuje vsak dan od 9-12. ure opoldne.
Zneske do 100 gld. precej, preko 100
do 1000 mora se odpovedati 3 dni in
zneske preko 1000 gld. pa 5 dni.
Eskomptuje menjice domicilirane na
tržaškem trgu po 3%
Posljuje na drž. papirje avstro-ogerske
do 1000 gld. po 5%
Višje zneske od 1000 do 5000 gld. po 4%
Daje denar proti vknjiženju na posesti v Trstu.
Obrestni po dogovoru 24-18
Test, dne 1. septembra 1893.

Raznovrstne sode vseh velikosti

rabljene in nove

ZA VINO, ZELJE, SLIVE itd.

proda po primerni ceni

FRAN ABRAM V TRSTU

via S. Francesco 22.

Papir za cigarete

„CLUB“

PATENT

S. D. Modiano
v Trstu.

Papir za cigarete

„CLUB“

PATENT

S. D. Modiano
v Trstu.

Permanentno razpečevanje.

Spričavalo analize.

Podpisani profesor pri kemičnem laboratoriju trgovinske in nautične akademije
izjavlja s tem, da je podrgel mikroskopični preiskavi papir za cigarete tvrdke S. D.
Modiano ter je spoznal, da je isti sestavljen iz čistega lana; pri nadaljnjem preiskovanju
se je prepričal tudi, da je popolnoma brez glicerine in da jeden kvadratni meter tehta le
9-284 gramov. — Izjavlja torej, da je papir za cigarete tvrdke S. D. Modiano jeden naj-
boljših in da je isti popolnoma brez zdravilju škodljivih stvari. 24-19
Trst, 19. aprila 1893. Prof. Avg. Vierthaler.

Je na prodaj po vseh tabakarnah in papirnicah.

POZOR!

Podpisani priporoča svojo v via Nuova
št. 27 ležečo

trgovino

z manifakturnim blagom
(prej Ivan Milič)

ter da v istej prodajni raznovrstno volneno
blago, kakor tudi židane in volnene robce

M. Milič.

52-18

Mejnarodna popotna agencija

CARLO PIRELLI

TRST

via dell'Arsenale

št. 2

REKA

via del Lido št. 537

nasproti

pomolu Adamich.

Prodaja vozni listkov za vsakovrstno popotovanje toliko po suhem, kolikor

Oddaje listke, veljavne leto dni, za tja in nazaj z 20% odbitka po tarifu za katerikoli
evropsko in ame- Oddaje listke Bremen, via Hamburg, via Liverpool, via Glasgow,
vrikanško družbo. Za Afriko: via Genova, via Marsilja, via Lion, via London, via
via Southampton. Za Avstralijo: via Genova, via Bremen, via Anversa in via Hamburg.
Dartmouth. Za Iquique (itd.) via Genova, Montevideo, via Hamburg po mor-ki ožini Ma-
gelhan ter Hamburg-Colon (Colon, Panama po železnici) iz Panama, Iquique itd. po morju
po znižanih cenah. — Popotniki ne trpé nikakoršnega motenja v preskrbljenju navedenih
listkov ter zagotoviti si dotične prostore. Tudi ni potreba predplačila ali drugega. Zadoštuje
priti v Trst ali na Reko k agenciji, kupiti (proti plačilu v gotovem denarju) vožni listek
ter ostati v tem mestu, od koder odpotuje parnik o dnevih, katere objavlja agencija. Ker
je ista i o dnevu odpotovanja v zvezi z vsemi krajevi in z vsemi društvi, nastojala boče
prihvatiti popotnikom vsakovrstnih stroškov za čekanje ter jih odpošlje v dotične kraje in
mesta, od koder odpotuje prvi parnik, preporočivši jih najboljšim družbam, katere dajo
dobro hrano na parniku. — Jamči za odpotovanje istega dne, kateri je označen na listku
ter povrne stroške, ako bi ga zamudili vlad krivnje agencije, in to: ako ne bi dospeli o
pravem času v določeno mesto vsled tega, ker je agencija slabo računala potrebni čas, ka-
tereza se potrebuje za vožnjo po železnici, ali pa če ne bi našli več prostora na parniku.
— Ker ima ista agencija tudi v Novem Jorku agencijo za pošiljanje po vsej severni Ame-
riki, dajo tudi listke za katerikoli kraj severne Amerike po jako znižanih cenah. Konečno
izdaje navedena agencija tudi listke za katerikoli kraj. — Informacije o cenah in dnevih
odpotovanja daje brez- Sprejema odpošiljanje prtljaje ali
plačno omenjena agencija. blaga za kateri-
koli kraj toliko po morju, kolikor po suhem ter prevzima povzdignjenje in poiskanje slu-
čajno izgubljenih ali pozabljenih kosov prtljaje o popotovanju po Ameriki in drugih krajih.
Agencija za popotovanja Karla Pirelli ne bavi se z izseljenici,
niti se ne peča z njimi. Istim n. daje nikakoršnih pojasnil, temveč bavi se
izključno z popotniki v katerikoli smer in kraj. Popotniki vsi morajo imeti svojo popotnico
od politične oblasti, katera mora naznanjevati deželo in kraj, kamor želé podati se. 12-9

D. M. Lukšić-Nizetić

zdravnik

via Madonna del Mare št. 2, II. n.
v Trstu 3-3

naznanja okoličanom, da v slučaju po-
trebe zdravniške pomoči, je on pri-
pravljen vsled izražene želje priti do
njih vsake dobe po noči ali dnevu.

Lekarna Trnkóczy-ja

zraven rotovža v Ljubljani

prodaja in vsak dan s prvo pošto razpošilja

Marijacejske kapljice
za želodec

zdravno preverjeno in
znanu zdravilo s čvr-
stilnim in krepilnim
vplivom pri motenem
prebavljenju, pri krču
v želodcu in zaba-
sanju. — 1 steklen.
velja 20kr, 1/2 tuceta
1 gld, 1 tucat 2 gld.

8-5 5 tucatov samo 8 gld.

Poznani

prašek za zobe

prof. dra. Halderja

je najbolje sredstvo v obvarvanje zobov pred ne-
snago, ki jih čisti brez da se dotekne njih ste-
klenine. — Škatljice po 30 in 50 nvč. se dobi-
vajo izključno v odlikovani

lekarni Praxmarer

(.Ai due Mori)

mestna palača — Trst.

Zaradi ničvrednih ponarejanj
naj se zahteva vsikdar

Tinct. capsici comp.
(PAIN-EXPELLER)

z sidrom in je odkloniti škät-
ljice brez sidra kot nepristne.

Zaloga Dunajske tovarne

pohištva

IGNAC KRON & COMP.

V TRSTU

Via Canal grande, vogal ulice S. Nicolò
priporoča 13-11

svojo velikansko zalogo pohištva
najsolidnejše kakovosti v najmoder-
nejših modelih po tovarniški ceni.

Pismeno jamčenje!

Velika zaloga pohištva
iz železa vsakovrstne kakovosti
zmiraj popolnoma vrejema.

Da zamore p. n. občinstvo tudi zunaj
Trsta zbrati si solidno pohištvo v
raznovrstnem stilu, razpošiljam moj
novi cenik na zahtevo v katerikoli
kraj gratis in franko.

Zadnji
mesec.

Inomostske srečke à 50 nč.

Zadnji
mesec.

glavni dobiček 50.000 goldinarjev.

Srečke à 50 nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.